

УДК 339.187.44

Антонюк К.І.¹, Літовка А.О.²

¹ д-р екон. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-1912 НУ «Запорізька політехніка»

РОЗВИТОК ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Франчайзинг посідає важливе місце в економічній структурі провідних країн світу, де значна частина продажів здійснюється через франчайзингові мережі. Крім того, міжнародний франчайзинг активно набирає обертів завдяки своїй ефективності у виході компаній на глобальні ринки. Ця бізнес-модель дає змогу підприємствам розширювати масштаби збуту своєї продукції, збільшувати доходи та створювати нові робочі місця, водночас мінімізуючи витрати на запуск нових бізнес-проектів. Отже, причини, через які Україна має активно розвивати франчайзинг, мають багатогранний характер. Розвиток цієї моделі може стати інструментом для стимулювання економічного зростання, збільшення доходів держави та поліпшення якості життя громадян, а також зміцнить відносини з іншими державами, що робить це завдання ще більш важливим.

Україні потрібно докласти значних зусиль, щоб досягти високого рівня розвитку франчайзингу і брати участь у міжнародному ринку [1], адже порівняно із США, де перша франшиза була створена 1851 року, наша держава має значно менший досвід. Перші франчайзингові договори в Україні було укладено лише 1993 року, а дещо пізніше на ринок вийшов міжнародний гігант - мережа McDonald's. Наразі франчайзингові системи в нашій державі стикаються з низкою серйозних труднощів, зумовлених економічною нестабільністю, соціальними проблемами та політичними ризиками, що ускладнює довгострокове планування та знижує привабливість франчайзингу для інвесторів. Однією з основних проблем також є недосконалість правового регулювання, що створює невизначеність і підвищує ризики для учасників ринку.

Щоб досягти успіху і створити популярні франшизи, Україні необхідно зрозуміти, в чому полягає успіх країн з великим досвідом у цій сфері. США є чудовим прикладом для вивчення, адже більшість успішних світових франшиз (McDonald's, Starbucks, Subway) походять саме з цієї країни, вона давно займається розвитком цієї бізнес-моделі і є світовим лідером у цій

галузі [2, 3]. Проведений аналіз дозволив дійти таких висновків і рекомендації для нашої держави.

По-перше, Україна потребує розробки законів, які б регулювали франчайзинг, захищали права франчайзі та франчайзерів, а також встановлювали прозорі правила взаємодії. По-друге, маркетинг і брендинг є найважливішими компонентами будь-якого успішного бізнесу, включаючи франшизи. Україна має приділяти більше уваги вивченню маркетингу, щоб розуміти, як ефективно просувати компанії на ринку. По-третє, необхідно забезпечити доступ до фінансування для малого та середнього бізнесу, що дасть змогу більшій кількості підприємців відкривати франшизи. Крім того, важливо враховувати культурні та економічні особливості країни, адаптуючи продукти та послуги під потреби місцевих споживачів. Також одною з важливих проблем залишається брак знань про франчайзинг серед потенційних підприємців. Проведення семінарів, курсів і консультацій могло б сприяти популяризації цієї бізнес-моделі. Крім того, держава могла б розглянути можливість зниження податків або надання пільг для франшиз, особливо на початковому етапі їхнього розвитку. Використання подібних методів в Україні могло б значно прискорити процес становлення франчайзингу, а також зміцнити економіку країни в цілому.

Україні необхідно продовжувати вчитися, розвивати свою інфраструктуру і підтримувати підприємців. Вихід на міжнародний ринок є дуже важливим кроком, який може сприятливо вплинути на економічне становище країни, що не тільки створить нові можливості для бізнесу, а й поліпшить імідж України як надійного і перспективного партнера в очах світової громадськості. Розвиток франчайзингу в Україні потребує комплексного підходу, що включає правові, фінансові та освітні аспекти. Лише в цьому випадку країна зможе досягти рівня провідних світових економік і використовувати франчайзинг як інструмент для сталого економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Історія франчайзингу в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://franchise-capital.com/blog/istoriya-franchajzingu-v-](https://franchise-capital.com/blog/istoriya-franchajzingu-v-ukraini)

ukrayini/#::~text=%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%88%D1%96%20%D1%84
%D1%80%D0%B0%D0BD%D1%87%D0%B0%D0B9%D0B7%D0B8%
D0BD%D0B3%D0BE%D0B2%D1%96%20%D0B4%D0BE%D0B
3%D0BE%D0B2%D0BE%D1%80%D0B8%20%D0B2%20%D0A3
%D0BA%D1%80%D0B0%D1%97%D0BD%D1%96,%D0B2%D0BB
%D0B0%D1%81%D0BD%D0BE%D0B3%D0BE%20%D1%80%D0%
BE%D0B7%D0B2%D0B8%D1%82%D0BA%D1%83%20%D0BD%D
0%B0%20%D1%82%D0B5%D1%80%D0B8%D1%82%D0BE%D1%80%

D1%96%D1%97%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8 (дата звернення: 15.03.2025). – Назва з екрана.

2. Franchise History: Where Did Franchises Originate? [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://zacsburgers.com/franchise-history-where-did-franchises-](https://zacsburgers.com/franchise-history-where-did-franchises-originate/#:~:text=The%201800s%3A%20The%20First%20Franchise,rights%20to%20his%20sewing%20machines)

[originate/#:~:text=The%201800s%3A%20The%20First%20Franchise,rights%20to%20his%20sewing%20machines](https://zacsburgers.com/franchise-history-where-did-franchises-originate/#:~:text=The%201800s%3A%20The%20First%20Franchise,rights%20to%20his%20sewing%20machines) (дата звернення: 15.03.2025). – Назва з екрана.

3. 12 Popular and Successful Franchise Examples in the World [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://investinasia.id/blog/successful-franchise-examples-in-the-world/#REMAX> (дата звернення: 15.03.2025). – Назва з екрана.